

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อขลุ่ย และศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคในอำเภอเขาวัง จังหวัดปัตตานี โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่เป็นแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเขาวัง จังหวัดปัตตานี ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน – 31 กรกฎาคม 2552 จำนวน 14,469 ครอบครัว

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้คำนวณจากสูตรของ Daniel, (1995, p.180) โดยใช้ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จำนวนได้ดังนี้

$$n = \frac{NZ^2\alpha_2 P(1-P)}{(N-1)d^2 + Z^2\alpha_2 P(1-P)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรเป้าหมาย = 14,469 ครอบครัว

Z_{α_2} = ค่ามาตรฐานได้โค้งปกติ เท่ากับ 1.96

P = ค่าสัดส่วนของตัวแทนครัวเรือน ร้อยละ 40 (ศรียรรณ ท้องถิ่น, 2548)

d = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{(14,469)(1.96)^2(0.4)(1-0.4)}{(14,469-1)(0.05)^2 + (1.96)^2(0.4)(1-0.4)} \\ &= 359.65 \\ &= 360 \text{ ครัวเรือน} \end{aligned}$$

วิธีการเลือกตัวอย่าง

เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีมี โอกาสเลือกเป็นตัวอย่างและกระจายตามตำบลและหมู่บ้าน มากที่สุด ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) ตามรายละเอียด ดังนี้

เลือกตัวอย่างจากทุกตำบลในอำเภอยะรัง จำนวน 12 ตำบล

สุ่มหมู่บ้านในทุกตำบลในอำเภอยะรัง จากทั้งหมด 72 หมู่บ้านมาร้อยละ 50 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple – random sampling) ได้หมู่บ้านเลือกตัวอย่าง จำนวน 36 หมู่บ้าน

นำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านใน ข้อ 3.2 จำนวน 36 ครัวเรือน ไปเทียบสัดส่วนกับขนาดตัวอย่างจำนวน 360 ตัวอย่าง โดยจำนวนตัวอย่างเป็นร้อยละ 4.50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน ตัวอย่าง จากนั้นไปคำนวณหาจำนวนครัวเรือนตัวอย่างจากจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านตัวอย่างทีละ 1 หมู่บ้าน ได้ครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 360 ครัวเรือน

สุ่มเลือกประชากรตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกประชากร 1 คนต่อ 1 ครัวเรือนให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเลือกตัวอย่าง

ลำดับ	ตำบล	จำนวน หลังคา เรือน	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน หมู่บ้าน ตัวอย่าง	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ตัวอย่าง
1	ยะรัง	2,282	6	3	2	ชือแร	63	3
					5	พงสตา	377	17
					6	ตันทุเรียน	247	11
2	สะดาวา	1,276	8	4	1	ลือเมาะ	183	8
					4	ศาลาสอง	254	11
					5	อาโห	161	7
					7	กูแบบาเคาะ	122	5
3	ประจัน	1,142	9	5	1	บราโอ	119	5
					2	ประจัน	196	9
					5	บุโกะ	131	6
					7	บือแนปีแน	161	7

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ตำบล	จำนวน หลังคา เรือน	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน หมู่บ้าน ตัวอย่าง	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ตัวอย่าง
4	สนอ	752	4	3	1	สนอ	211	9
					3	ปีแนตาแล	182	8
5	วัด	838	5	3	3	เกาะหวาย	268	12
					1	วัด	185	8
6	กระโด	762	5	3	4	ภูแปปาเซ	124	6
					2	บาชากะจิ	233	10
					3	ปรีกี	220	10
					5	สาเร๊ะ	62	3
7	คลองใหม่	739	6	3	1	กอดอรานอ	108	5
					5	โกลง	169	8
					4	ซุงาบาร์	56	3
8	ปิตุมดี	1,062	5	3	4	โตะหวอ	173	8
					5	ปอซัน	101	5
					3	บาชาอ	264	12
9	เมะมาวี	1,727	6	3	3	ตันแซะ	301	14
					4	ตันมะขาม	512	23
					6	คารุสลาม	144	6
10	กอลำ	1,121	5	3	4	ปูลากาซิง	392	18
					3	สะตา	131	6
					5	ลานควาย	186	8
11	เขาคูม	2,087	7	4	3	โสร่ง	588	26
					1	นัคกูโบ	597	27
					5	จาเราะบองอ	166	7
12	ระแว้ง	681	5	3	4	บาโงยะหา	164	7
					6	ระแว้ง	95	4
					4	จาแบปะ	281	13
					3	มาปะ	78	4
	รวม	14,469		36			8,005	360

เครื่องมือเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลต่างๆ และมาประกอบกับทฤษฎีและรายงานการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเป็นแนวทางแก้ไขและปรับปรุงในการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพทางเศรษฐกิจ (อาชีพ รายได้) ตำแหน่งทางสังคม สถานภาพทางการศึกษา การได้รับข่าวสาร การได้รับสิ่งสนับสนุนฯ การได้รับคำแนะนำฯ รวมข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคชิคุนกุนยา เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ จำนวน 48 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามในส่วนนี้ มีการให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	4
มีส่วนร่วมกิจกรรมปานกลาง	3
มีส่วนร่วมกิจกรรมน้อย	2
ไม่เคยเข้ามีส่วนร่วม	1

การแปลผลคะแนนการมีส่วนร่วมของตัวอย่างในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ชิคุนกุนยา โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977)

$$\begin{aligned} \text{สูตร ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับการวัด}} \\ &= \frac{4 - 1}{3} \\ &= 1 \end{aligned}$$

ดังนั้นผู้วิจัย จึงกำหนดเกณฑ์การแปลผล โดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาพิจารณา โดยยึดตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00 - 2.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของตัวอย่างในการมีส่วนร่วมการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยูงลาย (ชิคุนกุนยา) ของตัวอย่าง อยู่ในระดับต่ำ

ช่วงคะแนน 2.01 - 3.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของตัวอย่างในการมีส่วนร่วมการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยูงลาย (ชิคุนกุนยา) ของตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 3.01 - 4.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของตัวอย่างในการมีส่วนร่วมการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยูงลาย (ชิคุนกุนยา) ของตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. วิธีการหาความตรง (Content Validity) เครื่องมือในการใช้เก็บข้อมูล ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในเอกสารแนบท้าย พิจารณาตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ได้ แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำภาษา

2. วิธีการทดสอบความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามในส่วนมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ชิคุนกุนยา) หาความ เชื่อมั่น (Reliability) จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ใกล้เคียงจำนวน 30 ตัวอย่าง ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเตรียมการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมเครื่องมือให้ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการในระหว่างเดือน กรกฎาคม 2552 เก็บข้อมูลได้ 360 ชุด

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษาให้กับหัวหน้าสถานีนามัยทุกตำบล พร้อม ขอความร่วมมือเข้าเก็บข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การดำเนินการภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากเก็บแบบสอบถามครบตามจำนวน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง และลงรหัส (Coding) ตรวจสอบการลงรหัสด้วยตนเอง และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่ม ตัวอย่าง และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ชิคุนกุนยา) วิเคราะห์ เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ชิคุนกุนยา) ด้วยการคำนวณค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา โดยใช้สถิติพื้นฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ชิคุนกุนยา)

2. สถิติอนุमानเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้ฉี่คุณกุนยา ตามตัวแปรที่ศึกษา ทดสอบด้วย t -test ในการทดสอบตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม และ F -test สำหรับตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ระหว่างประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน โดยมีตัวแปรร่วมสถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม การได้รับข่าวสาร การได้รับความรู้ การได้รับการสนับสนุน ด้วยวิธี LSD (Least significance difference)